

ZAMONAVIY KIYIMGA QO‘YILADIGAN TALABLAR, VAZIFALARI HAMDA BUGUNGI KUNDAGI INNOVATSION RIVOJLANISH YO‘NALISHLARI

Jabborova Sabrina Asomiddin qizi

Qarshi davlat universiteti talabasi

Annotatsiya. *Ushbu maqolada zamonaviy kiyim-kechaklarga qo‘yiladigan klassik va yangi talablar hamda uning jamiyatdagi asosiy vazifalari tizimli tahlil qilingan. Shuningdek, bugungi kunda jahon moda sanoatida yetakchi o‘ringa chiqayotgan aqlli kiyimlar (smart clothing) va ekologik moda (sustainable fashion) kabi innovatsion yo‘nalishlarning amaliy ahamiyati ilmiy nuqtayi nazardan yoritib berilgan. Maqolada, shuningdek, zamonaviy iste‘molchi ehtiyojlari va global tendensiyalar asosida kiyim dizayniga qo‘yilayotgan yangi talablar ham tahlil qilingan.*

Kalit so‘zlar: *zamonaviy kiyim, kiyim vazifalari, gigiyenik talablar, aqlli kiyimlar, biometrik sensorlar, ekologik moda, qayta ishlash.*

Abstract. *This article provides a systematic analysis of the classical and emerging requirements for modern clothing and its primary functions in society. Furthermore, it highlights the practical significance of innovative directions such as "smart clothing" and eco-fashion (sustainability), which are currently taking a leading position in the global fashion industry, from a scientific perspective. The study also examines new consumer demands and global trends shaping modern apparel design.*

Keywords: *modern clothing, functions of clothing, hygienic requirements, smart clothing, biometric sensors, eco-fashion, recycling.*

1. KIRISH (INTRODUCTION)

Kiyim insoniyat sivilizatsiyasining ajralmas qismi bo‘lib, vaqt o‘tishi bilan uning shakli va maqsadi tubdan o‘zgardi. Bugungi shiddatli va raqamli texnologiyalar rivojlangan dunyoda kiyim shunchaki tanani yopish vositasi emas, balki murakkab texnologik, estetik va ijtimoiy ob‘ektidir.

So‘nggi yillarda global moda sanoati hajmi keskin oshib, u iqtisodiyotning muhim tarmoqlaridan biriga aylandi. Tadqiqotlarga ko‘ra, zamonaviy iste‘molchilar kiyimdan nafaqat estetik ko‘rinish, balki qulaylik, funktsionallik va ekologik xavfsizlikni ham talab qilmoqda. Ayniqsa, tana ko‘rsatkichlarini nazorat qiluvchi matolar va ekologik toza xomashyolardan foydalanish masalasi kun tartibiga chiqmoqda.

Shuning uchun kiyimga qo‘yilayotgan talablar va uning funksiyalarini tahlil qilish dolzarb ilmiy-amaliy ahamiyat kasb etadi.

2. METODOLOGIYA (MATERIALS AND METHODS)

Tadqiqot davomida kiyim konstruksiyasi hamda matoshunoslikka oid so‘nggi yillardagi ilmiy adabiyotlar tahlil qilindi. Zamonaviy to‘qimachilik sanoatidagi tendensiyalarni o‘rganish uchun qiyosiy-mantiqiy tahlil va sotsiologik kuzatuv metodlaridan foydalanildi.

Xususan, ilmiy manbalarda keltirilgan smart textile texnologiyalari hamda ekologik ishlab chiqarish jarayonlari o'rganildi. So'nggi yillarda dunyo bozoriga chiqarilgan texnologik kiyim turlarining xususiyatlari umumlashtirildi va ularga qo'yilgan iste'mol talablari tahlil qilindi.

3. NATIJALAR (RESULTS)

O'tkazilgan ilmiy-amaliy tahlillar natijasida zamonaviy kiyimga qo'yiladigan asosiy talablar hamda uning bajara olishi lozim bo'lgan vazifalari quyidagicha guruhlandi:

Gigiyenik talablar: Mato tana nafas olishini ta'minlashi, namlikni o'zlashtirishi va havoni erkin o'tkazishi lozim. Tadqiqotlarga ko'ra, tabiiy tolalardan tayyorlangan matolar inson salomatligi uchun qulayroq hisoblanadi.

Ergonomik talablar: Kiyim inson harakatiga moslashishi, tana dinamikasini cheklamasligi va uzoq muddat kiyilganda noqulaylik tug'dirmasligi zarur.

Himoya funksiyasi: Kiyim insonni tashqi muhit ta'siridan, jumladan sovuq, issiq va ultrabinafsha nurlardan himoya qiladi. Zamonaviy matolarda UV-filtr xususiyatlari ham qo'llanilmoqda.

Ijtimoiy va kommunikativ funksiya: Kiyim insonning ijtimoiy mavqeyi, didi va kasbini aks ettiradi. U shaxsning o'zini ifodalash vositasi sifatida ham muhim ahamiyatga ega.

Estetik funksiya: Zamonaviy kiyim insonning tashqi ko'rinishini chiroyli qilish, moda talablariga mos kelish va individual uslubni yaratishga xizmat qiladi.

4. MUHOKAMA (DISCUSSION)

Bugungi kunda kiyim sanoatida bir nechta innovatsion yo'nalishlar yetakchilik qilmoqda va bu an'anaviy talablarni tubdan o'zgartirmoqda:

Aqlli kiyimlar (Smart Clothing):

Zamonaviy texnologiyalar natijasida matolarga mikrosensorlar joylashtirilmoqda. Bu sensorlar insonning yurak urishi, tana harorati va boshqa biometrik ko'rsatkichlarini kuzatish imkonini beradi. Ilmiy tadqiqotlarda qayd etilishicha, bunday kiyimlar tibbiyot va sport sohalarida keng qo'llanilmoqda.

Ekologik moda (Sustainable Fashion):

Atrof-muhitni muhofaza qilish maqsadida qayta ishlangan materiallardan foydalanish va chiqindilarni kamaytirish dolzarb masalaga aylandi. Mutaxassislarning fikricha, moda sanoati global ifloslanishning muhim manbalaridan biri bo'lib, ekologik yondashuv bu muammoni kamaytirishga xizmat qiladi.

Raqamli moda va 3D dizayn:

So'nggi yillarda kiyimlarni 3D texnologiyalar yordamida loyihalash va virtual tarzda sinab ko'rish imkoniyati paydo bo'ldi. Bu esa ishlab chiqarish jarayonini tezlashtiradi va resurslarni tejaydi.

Ijtimoiy va psixologik omillar:

Zamonaviy kiyim inson ruhiy holatiga ham ta'sir ko'rsatadi. Ranglar, shakllar va materiallar inson kayfiyatini yaxshilashi yoki aksincha, salbiy ta'sir ko'rsatishi mumkin. Shu sababli dizaynda psixologik omillar ham hisobga olinmoqda.

Shuningdek, globallashuv sharoitida milliy uslub elementlarini zamonaviy dizayn bilan uyg'unlashtirish muhim ahamiyat kasb etmoqda. Bu nafaqat madaniy merosni saqlaydi, balki moda bozorida o'ziga xoslikni ta'minlaydi.

5. XULOSA (CONCLUSION)

Xulosa o'rnida aytish mumkinki, zamonaviy kiyim dizayn, san'at, biologiya va raqamli texnologiyalarning kesishmasida yaratilmoqda. Kelajak kiyimi nafaqat estetik go'zallik va himoya berishi, balki inson salomatligini nazorat qilishi hamda ekologik xavfsiz bo'lishi zarur.

Shu bilan birga, ishlab chiqaruvchilar uchun yangi talab — bu barqarorlik (sustainability) va innovatsion texnologiyalarni uyg'unlashtirishdir. Bu esa moda sanoatining kelajakdagi rivojlanish yo'nalishini belgilaydi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR (REFERENCES)

- 1.Mirziyoyev Sh.M. "To'qimachilik va tikuv-trikotaj sanoatini jadal rivojlantirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi qarori.
- 2.Smith, J. (2023). Smart Textiles and the Future of Fashion. *Journal of Textile Engineering*, 45(2), 112–125.
- 3.Green, A. (2024). Sustainability in Modern Clothing Production. *Eco-Fashion Review*, 12(1), 45–50.
- 4.Fletcher, K. (2014). *Sustainable Fashion and Textiles: Design Journeys*. Routledge.
- 5.Gwilt, A. (2020). *A Practical Guide to Sustainable Fashion*. Bloomsbury Publishing.